

»I modsætning til den officielle kriminalstatistik muliggør materialet, at vi også kan se på udviklingen i voldtægter som en funktion af karakteren af forudgående bekendtskab mellem offer og gerningsperson. Det fremgår, at den procentvise stigning har været klart stærkere for voldtægt i nære relationer end for overfalds-voldtægt o.l. De politianmeldte partner-voldtægter er mere end 3-doblet, medens andre voldtægtsformer »kun« er steget med omkring en fjerdedel (Rigsadvokatens understregning). Også her synes vi altså at få en bekræftelse på, at det først og fremmest er anmeldelsestilbøjeligheden, der er steget. Alternativet, at der de senere år skulle være sket en (særlig stærk) reel stigning i partner-voldtægter sammenlignet med overfalds-voldtægter, virker lidet plausibel, idet den almen tendens omkring vold mod kvinder begået af nuværende eller tidligere partnere er stagnation eller måske endog fald.«

Om udviklingen i domfældelsesprocenten fordelt på de forskellige voldtægtsformer (overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt) anføres side 53 følgende:

»Domfældelsesprocenten er omtrent den samme, 47 %, i 1990-92 som den var i 1972-76 . . .

Imidlertid dækker disse totale tendenser over nogle meget interessante og væsentlige forskydninger inden for og mellem de forskellige voldtægtsformer. I 1972-76 var det kun hver sjette sigtelse for partner-voldtægt, der endte med domfældelse (17 %), og det var netop dette forhold, der blev gjort til genstand for den kraftigste kritik fra ikke mindst kvindebevægelsen og de kvindekriminologiske voldtægtsforskere.

1990-92 er situationen ændret radikalt. Her er 2 ud af 3 sigtelser for partner-voldtægt endt op med en domfældelse (69%). Den relativt høje domfældeshyppighed ved partner-voldtægter gør sig også gældende ved forsøg (83 %); en voldtægtstype der overhovedet ikke forekom som registreret politianmeldelse i Københavns politikreds i perioden fra 1972-76.

Den øgede domfældeshyppighed ved partner-voldtægter (samt fuldbyrdede kontakt-voldtægter) kan i øvrigt tænkes at være en del af forklaringen på øget anmeldelsestilbøjelighed i denne type sager. Når ofre, for tidligere ægtefællers eller bekendtes voldtægt erfarer, at de faktisk bliver taget alvorligt af retssystemet, og at det i retlig forstand kan nytte - en viden som bl.a.

kan tænkes formidlet af medarbejdere på krisecentre og kvinde rådgivningerne - er det vel sandsynligt, at motivationen for at anmelde øges.«

Balvig har endvidere side 64-65 i en note til det ovenfor citerede afsnit kommenteret landsdommer Lodbergs gennemgang af domme afsagt i 1996. Balvig anfører blandt andet følgende:

»Ifølge et uddybende/supplerende avisreferat (Jyllandsposten, 10. maj 1997) har Lodberg sammenlignet med en tilsvarende gennemgang fra begyndelsen af 1990erne og fundet, at fængselsstraffen for voldtægt er blevet reduceret med en tredjedel. Straffen for voldtægt i 1996 var typisk 1 års fængsel mod halvdant år i begyndelsen af 1990erne og to år i midten af 1980erne. Poul Lodberg udelukker ifølge avisreferatet, at det er formildende omstændigheder ved domme i 1996, der begrunder det kraftige fald i strafudmålingen, og mener, at der er tale om en lempet praksis fra domstolens side. En gennemgang af de rene voldssager i 1995 viser ifølge Lodberg, at der her til gengæld er sket en vis skærpelse i forhold til begyndelsen af 1990erne. Man bør dog være opmærksom på, at disse undersøgelser alene vedrører domme afsagt af landsretterne. Det drejer sig om forholdsvis få sager, f.eks. kun 11 sager vedr. § 216 i 1996, samt at domme afsagt af landsretterne ikke nødvendigvis er repræsentative for alle domme. Når det drejer sig om rene udregninger af gennemsnit for straffenes længde, udgør de årlige domfældelsesstatistikker fra Danmarks Statistik et mere sikkert grundlag, fordi disse statistikker inkluderer samtlige domme.«

3.3. Justitsministeriets undersøgelse

Justitsministeriets forsknings- og dokumentationskonsulent, Britta Kyvsgaard, har i maj 2000 foretaget en undersøgelse af udviklingen i dels antal anmeldte voldtægter og dels i straffenes art og længde. Beskrivelsen er foretaget ud fra tallene i kriminalstatistikken. Da det ikke er muligt at udskille statistikoplysninger alene for voldtægt (straffelovens § 216), omfatter det, som i beskrivelsen omtales som voldtægt, også opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang (§ 217), tilsnigelse til samleje (§ 221) samt anden kønslig omgængelse (§ 224, jf. § 216, § 217 eller § 221). I